

rubriek over familie- en boerderijnamen door Henk Harmsen
suggesties of aanvullingen: 0543 472603.

Tot de bekende Achterhoekers behoren Hans en neef Jan Manschot, respectievelijk directeur van Atag in Uift en muzikant van Normal en Boh Foi Toch. In Aalten is het Manschotplein een herinnering aan de vroegere kammenfabriek Ten Dam/Manschot. Een echte Achterhoekse naam. Hermine Manschot-Tijdink uit Doetinchem verdiepte zich in de familiegeschiedenis en gaat daarbij terug tot in de Middeleeuwen.

De familienaam Manschot komt van een zogenaamde droebel, een groepje van drie dicht opeengedrongen boerderijen tussen Harreveld en Zieuwent. Hieraan herinneren de straatnaam Manschotterweg en de naam Manschot op de tegenwoordige boerderij van Penterman, gebouwd in 1954. Het oude stamhuis Manschot (zie foto) is in 1953 gesloopt. Tot 1832 werd het nog bewoond door de Manschots; in dat jaar overleed Garrit-Jan Manschot kinderloos. In 1840 werd het huis herbouwd. De twee andere voormalige Manschot-erven bestaan in feite ook nog; het zijn de tegenwoordige huizen Wieggers en Hulshof (nu bewoond door Ten Have).

Omgracht

Het goed Manschot, vanouds eigendom van de Heer van Middachten, was vanouds een van de oud-

Manschot: van droebel tot familienaam

♦ Het oude erf en stamhuis Manschot bij Zieuwent, gebouwd in 1840, gesloopt in 1953. (Foto Hermine Manschot)

ste niet-leenroerige, dus vrije goederen in de omgeving van Lichtenvoorde en had nauwe banden met de havezate Harreveld. Het was waarschijnlijk ook omgracht en had dus een zekere allure.

Hermine Manschot zet daarom grote vraagtekens bij de uitleg die de Twentse naamkundige B.J. Hekket aan de familienaam geeft, namelijk Man's kate, dus zoveel als 'keuterboerderij van Man' (vgl. Berenschot-Berends kaart). In een akte uit 1627 heet het erve 'die Manschater'; hierin zit het woord schater of schutter, dat

was iemand die toezicht hield op een marke en het recht had vreemd vee van niet-gerechtigden teschutten, dat wil zeggen in een schuthok of schot te vangen om het tegen betaling van boete terug te geven. Inderdaad ligt het Manschot erg afzonderlijk, bij de ingang van de vroegere Zieuwentse marke.

Het goed Manschot moest pacht in natura voldoen aan de Heer van Middachten. De drie broers Johan, Wyllem en Wychert, die elk een erf bewoonden, hielden daarom een boekje bij over de oogstre-

sultaten 'des roges, manckaet, boeckweytten en haevers'. Op de kaft staat: 't goet Manschot aengaende'. Vermoedelijk bewoonde

Johan het hoofd-erf. Het tweede goed bleef altijd in de familie en wordt nog bewoond door de familie Wieggers, afstammelingen

In reactie op de aflevering van vorige week reageerde mevrouw Berenschot uit Woold met een aanvulling.

Café en bakkerij staan al sinds mensenheugenis bedrijfsmatig geheel los van het molenbedrijf, aldus de lezeres, al liggen ze wel

vlak bij elkaar. De bakkerij is al drie generaties lang in handen van de familie Berenschot, maar dat is een heel andere tak

Berenschot

van Wychert te Manschotte. Het derde erf kwam al gauw in andere handen: Clumperinck, in de achtentiende eeuw Hulshof, later Kock en nu Ten Have. Fraai is de oude situatie te zien op een kaart van Jacob van Lindt uit 1650.

Droebel

Droebels zijn typisch voor de omgeving van Lichtenvoorde. Kleine boerderijgroepjes, soms met een gezamenlijk erf, waarvan de bewoners sterk op elkaar zijn aangevoelen, sterker nog dan in een gewone noaberschap. Men zou er de oorsprong van het brinkdorp in kunnen zien. Ook de drie Manschot-pachters vormden tot 1832 een hechte eenheid. Ze leenden elkaar geld, waren noabers en huwden over en weer, met name tussen de families Wieggers en Hulshof.

In 1819, toen het bezit van de familie Baron van Rouwenoort werd verkocht (deze was toen eigenaar van 't Manschot), kwamen de pachters Garrit-Jan Manschot, Jan Hendrik Wieggers en Hermanus Hulshof voor 28.130 gulden in bezit van het hele Manschot. Hieraan zien we de drie bewoners zich onafhankelijker van elkaar gaan opstellen, vooral als in 1832 de laatste bewoner met de naam Manschot overlijdt.

dan die waaraan de watermolen zijn naam te danken heeft. Bakkerij en slijterij staan ook tegenwoordig nog helemaal los van de watermolen en het restaurant, die door de familie Buunk worden geëxploiteerd. Het café bij de bakkerij werd in 1979 gesloten.

G.D. 25-11-1995